

Tähän kuuluu pohjapiirros
ja kaksi valokuvaa.

Kertomus "Jättiläisten linnasta" Saloisissa.

Tehnyt Julius Ailio v. 1901.

Maankohoamisen ja esihistorialliseen asutukseen keskinäistä suhdetta tutkiessani Pohjanmaalla oli minusta tärkeätä huomioon ottaa myös n. s. Pohjanmaan linnat. Tätä varten kävin "Jättiläisten linnalla" Saloisissa, ja siitä pyydän jättää seuraavan kertomuksen.

Linnalle on paras kulkutie Raahen radalta, Pattijoen asemalta, josta maantie viepi Kastellin taloon (8 km.). Linna on sijaitsee mainitusta talosta n. 0,5 km. N ja Linnalan talosta arv. saman verran E. suuntaan.

Mäki, jolla linna sijaitsee on verrattaen ylävää moreenikangasta. Korkeusmittauksen mukaan on sen ylin kohta (vallin harja) 65 m. ylempänä meren pintaa. Länneen puolelle laskeutuessa maa loivasti suolle, jonka korkeus on 48 m. y. m., itäpuolella sen sijaan jotenkin jyrkästi 54 m. korkeuteen, muuttuen sitte vain hiukan viettäväksi maaksi.

Linnan pituussuunta on jo-
tenkin sama kuin kankaankin
eli $N 20^{\circ} E$. Muodoltaan on linna
yleensä samankaltainen kuin
yleensä muuttin Pohjanmaan lin-
nat, nim. kulmista pyöristä-
nyt suorakaide (ks. pohjapiir-
rosta). Alaltaan kuuluu se
suurimpiin niiden joukosta,
sillä sen pituus on ulkoreu-
nasta toiseen 58 m. ja leveys
samoin mitattuna 35 m. Muurin
leveys on 7 m. ja korkeus ul-
kopuolelta 2,25 m. sekä sisä-
puolelta 0,75 m.; sen ulkoreu-
nan kaltevuus on $20-25^{\circ}$, mikä
tuskin voi olla alkuperäinen.
Kivet muurissa ovat kaikki
miehenkanto-kiviä, osaksi hyvin
pieniä "musa" kiviä.

Pääsyä linnaan on ennen
välittänyt 6 eri porttia, joista
idän (eli maanpuolisella) sivulla
on 3, muilla kullakin yläportti.
Niiden leveys vallin harjan
tasalla vaihtelee 2-3,5 m:iin.
Porttia a on viime aikoina run-
neltu, portit b ja f ovat jöten-
kin sumpeen käyneet, portit c
ja d näyttävät sen sijaan jo-
tenkin hyvin säilyneen.

Sivun erikoista huomiota
ansaitsevat mielestäni muurin
selänsä huomattavat, toisiinsa

nähdessä säännöllisessä asemassa sijaitsevat, pienehköt syvennykset, joista kuitenkin joku on ihan viimeaikainen (ks. pohjapiirros). Ne aiheuttavat nimittäin oletettavasti jonkinlaisia kattoja, ja antavat noiden useiden postitien keralla "linnalle" suunnan luonteen, mitä toisaalta vastustaa linnan suunnaton laajuus. Tse paikka ei ole puolestaan linnan paikaksi mitenkään erityisesti soveltuva, katsoen helppoon pääsyyn yksin jyrkimmälläkin eli E. Takolta. Ja kaikki oletukset, että meri olisi "linnan" syntyäaikoina kankaan liepeitä huuhdellut, ovat aivan mahdottomia.

"Linnan" sisällä, ihan keskikohdalla havaittiin laajan ja nuorehkon petäjikön seassa pienehkö kiviläjä ja sen ympärillä joitakin kiviä hajajärjestyksessä.

Asumukseen leinan antavat paikalle myös kiviäuniot — hautakumpuja tietysti — joita linn "linnan" N-puolella kankaan suunnassa 11 kpl. ja S-puolella 21 kpl. Ne ovat enimmäksensä 0.4 m:n läpimitalaisia ja 0.5-0.75 m:n korkeisia. Joitkut ovat pitkäkkäisiä, S:nkin

metrin mittaisia. Muutamissa
on kuopanteita, osittain sam-
malluneita, osittain tuoreita,
ja viime mainitussa taysauksessa
syviä ja suuria. — P. puolella
oli lisäksi n. 8 m. läpimittainen
lähes 2 m:n syvyinen, nähtä-
västi kaivettu hauta, jonka
reunamalla oli valtavia kiviä.

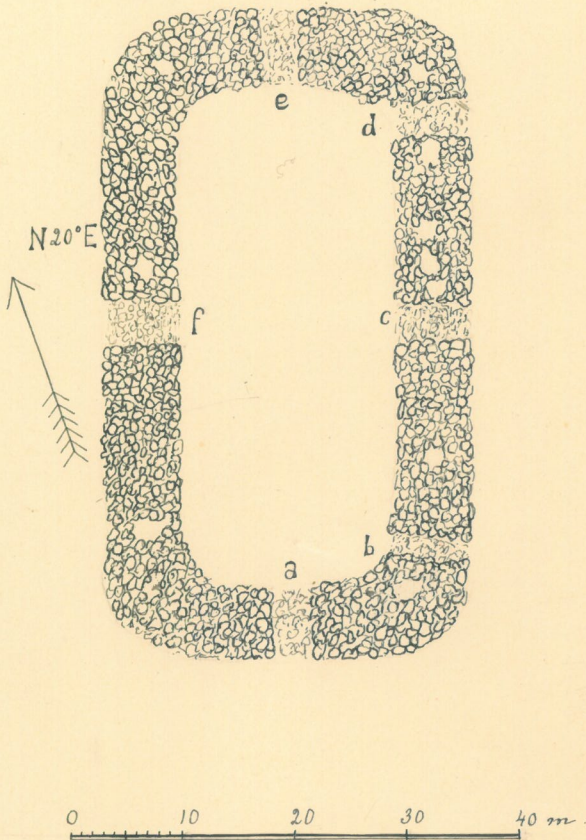
Verrattakoon muuten tähän
kertomukseen tri Hj. Appelgrenin
tiedonantoa "Suomen Muinaisten
noissa", ss. 189-191, missä ilmoi-
tukset ovat osittain epätarkeitä.

Helsinki, 17/IV 02.

Julius Liliö.

«Jättiläisten linna»
Saloisissa.

Kuuluu Julius Ailion kertomukseen
linnasta
v. 1901.

2697

«Jättiläisten linna» Saloisissa W-suunnasta.

Valokuvannut Julius Ailio 26/IX 1901.

(Val. kertomusta)

L. 136

1/2

2698

« Jäättiläisten linna » Saloisissa.

Pitkin läntisen vallin selkää N-suuntaan päin.

Miehen kohdalla on portti.

Talozuvannut Julius Ailio 26/IX 1901.

(Tol. Kerlomusta).

L.136